

מסורת הש"ס

חלק פרק אחד עשר סנהדרין

קנ.

תורה אור

1. בן שמים עשרה שנה מנשה בבלו וחמשים וחמש שנה מלך בירושלם ושם אמו חפצי בתה: מלכים ב כא א
2. ויהפלה אליו ויעתר לו וישמע תחנונו וישלם: וירושלם למלכותו וידע מנשה כי זה הוא האללה: דברי הימים ב לג יג
3. בראשית ממלכות יהויקים בן יאשיהו מלך יהודה ויהיה הדבר הזה מאת יי לאמר: ירמיהו כו א
4. ויהי בשנה ההיא בראשית ממלכת צדקיה מלך יהודה בשנה הרביעית בחודש החמישי אמר אלי חנניה בן עוזיאל ויהי כאשר מנבטין בבית יי לעניי הכהנים וכל העם לאמר: ירמיהו כח א
5. ויעש הדבר בעיני יי ככל אשר צוה יי: ויהי: מלכים ב כד יט
6. איש חכם נשפט את איש און ורגו וחסד ואין חן: משלי כט ט
7. ויובח לאליהו דרמקס המכים בו ויאמר כי אלהי מלכי ארם הם מעוררים אותם להם אונם ועורריהם והם היו להכשילו ולכל ישראלי: דברי הימים ב כח כג
8. ויהי אחרי בוא אמציהו מהבית את אדומים ויבא את אלהי בני שער ויעמידם לו אללהים ולפניהם לשאתוהו ויהי קשר: דברי הימים ב כח כד
9. ויבאו כל שרי מלך בבל וישבו בשער התוך ורגל שר אצור סמגר נבו שר סבים רב פרים ורגל שר אצור רב מג וכל שארית שרי מלך בבל: ירמיהו לג א
10. על שדה איש עצל חסרתו וכל פרס אדם חסר לב: משלי כו ט
11. יום מלכנו ויחלו שורים חמת מין מן שור: את לצצים: הושע ז א
12. לא ישב בקרב ביתי עשה רמיהו דבר שקרים כי יבין לנגד עיני: תהלים קא ז
13. גם הוא לי לישועה כי לא לפניו חנף ויבא: איוב יג טז
14. כי לא אל חפץ נפש אמת לא יתיר רע: תהלים ה ה
15. לא תאנה אלף רעה ונגע לא יקרב באהלך: תהלים צא י
16. כי מלאכיו יצוה לך לשמך בכל דרכיך: תהלים צא יא

חומתין הלכות זו דין שרי צל דיינים שלהם: באסר דמריה תלא זייניס. מקום שהאדון מולה כליו: קולנא רעיא^א. נצל רועה: קולנסיס תלא. כדו תלה לשם כמו (בראשית כד) כדה דמתרגמינן קולתא. ל"א קודמיה מקדמו כמו (סוטה דף טז.) מקדה של חרס: וסנה עלה כולו קמשונים זה אמונ. שהעלה

שמיית ע"ג המוצא לקמן [ע"פ]: כמו פניו חרולים זה יהויקים. שכה פניו מאורו של הקצ"ה כדאמר לקמן [ע"פ] כלום אנו זריכים אלל לאורו יטול אורו: על שדה איש על עברתי זה אמו. ולהכי קרי ליה על שחם את המורה ובטל את העבודה לקמן [ע"פ]: ועל כרס ארס חסר לב זה מנשה. שקד אורכות והרס את המוצא [ע"פ]. (ל"א) חרולים אורטיג"ש: זה זדקיה. שהיה זדיק ונהרס בית המקדש בימיו: משך ידו אם לוואיס. משך הקצ"ה את ידיו מן הלואיסים שלא להתקרב אללם: לא יגורך רע. היינו מספרי לשון הרע דכתיב בתריה מאבד דוכי כוז איש דמיס וגו' ועוד דכתיב בתריה קרנס הוות קצר פתוח גרונס וגו': שלא תחלל אשחק ספק נדה וכו'. והיינו צלהלך צאשמן כדאמר"ש אין אלהו אלל אשה"ו צאשנה שאדם צא מן הדך קשה לו כשימצא את אשמו ספק נדה יותר מנדה ודאית שעל ספק הוא מיצר ויכיר תקפו ואומר טוורה היא ועל מנס אני מונע: עד כאן צרכו אציו. דוד אציו לשלמה צנו. מסתמא לפי ענין הצרכות יש לידע סדור צרכות) שכן דרך האצ צדדים אלהו בספק נדה וצלה"ר וצלהורים רעים וצבנים ותלמידים שלא יקדחו תצילים צדדים אצל אשה אינה נותנת דעת צדק אלא מהמרכת הלצ שיש לה מתפללת על צנה שינצל מאנן נגף ומרומין וסדין לפיכך קא דריש לפי הענין שאלו צרכות צרכו אמו כי מלאכיו יצוה לך מ"ר. ועוד משום דכתיב כי מלאכיו משמע ליה דסליק ענין אחד דצרכה ומכי מלאכיו עד כי צי חשק סליק חד ענין הלכך מוקים דמי לדמי דע"כ צרכו אציו וכו'. מ"ר: כי

היינו דאמרי אינשי בכ"י ליה למר דלא ידע ווי ליה^א למר דלא ידע בין טוב לביש ויבאו כל [שרי] מלך בבל [ויבאו] [וישבן] בשער התוך א"ר יוחנן משום רשב"י מקום שמחתין בו הלכות אמר רב פפא היינו^א דאמרי אינשי באתרא דמריה תלא ליה זייניה תמן קולבא רעיא קולתיה תלא (סימן על שדה בתים לא תאונה) אמר רב חסדא אמר רבי ירמיה בר אבא מאי דכתיב¹⁰ על שדה איש עצל עברתי ועל כרם אדם חסר לב והנה עלה כולו קמשונים וגדר אבניו נהרסה על שדה איש עצל עברתי זה אמונ וכל כרם אדם חסר לב זה מנשה והנה עלה כולו קמשונים זה אמונ כסו פניו חרולים זה יהויקים וגדר אבניו נהרסה זה צדקיהו שנחרב בית המקדש בימיו¹⁰ ואמר רב חסדא אמר רבי ירמיה בר אבא ארבע כיתות אין מקבלות פני שכינה כח לצים כח שקרנים כח חניפים כח מספרי לשון הרע על צים דכתיב¹¹ משך ידו את לווצים כח שקרנים דכתיב¹² דובר שקרים לא יכון לנגד עיני כח חניפים דכתיב¹³ כי לא לפניו חנף יבוא כח מספרי לשון הרע דכתיב¹⁴ לא אל חפץ רשע אתה לא יגורך רע"ו צדיק אתה ולא יהיה במגורך רע"ו ואמר רב חסדא אמר רבי ירמיה בר אבא מאי דכתיב¹⁵ לא תאונה אליך רעה ונגע לא יקרב באהלך אליך רעה שלא ישלום¹⁶ בהן יצר הרע ונגע לא יקרב באהלך¹⁶ שלא תמצא אשתך ספק נדה בשעה שתבא מן הדרך דבר אחר לא תאונה אליך רעה שלא יבעתוך חלומות רעים והרהורים רעים ונגע לא יקרב באהלך שלא יהא לך בן או תלמיד שמקדיח תבשילו ברבים¹⁶ עד כאן ברכו אביו מכאן ואילך ברכתו אמו¹⁶ כי מלאכיו יצוה לך לשמך בכל דרכיך על כפים ישאונך וגו' על שחל ופתן תדרוך וגו' עד כאן ברכתו אמו ואילך ברכתו שמים

נגלל מנשה דלא עשה תשובה. והמשיך כולו אחריו: כאשר עשה אחאב דמשמע כשיעור השנים שחטא אחאב צמלנו חטא מנשה והיינו כ"צ שנה שחטא צהם כנגד כ"צ שנים שמלך אחאב: פשו לבו ל"ג. עשה תשובה: וישמע אליו ויחמר לו. ומצחוק כתיב ויעתר לו.

כך שמעתי: מדת הדין. היתה מעבדת שלא להקציל פני מנשה בתשובה ועשה הקצ"ה מחמת דרקיע ופסטי ידו וקצלו צלא ידיעת מדת הדין: מאי דכתיב בראשית ממלכות יהויקים ובראשית ממלכת זדקיה. מ"ט כתיב צהני בראשית יותר מאחרניי: וכי עד האידנא לא הוו מלכי. ואי משום תחלת ממלכתו קאמר ה"ל למכתב צנה ראשונה למלכותו אלא להכי שני קרא צדיצוריה וכתביב בראשית ללמדך מעשה בראשית היה צימי יהויקים שצקס הקצ"ה להחזיר את עולמו לתמו וצכו כמו שהיה מבראשית: כיון שנספסל צדורו. של יהויקים שהיו לדיקים שעדיין לא גלו חרש והמסגר: דורו של זדקיהו. היו רשעים שכל האדיקים הגלו כצר עס יהויקין: איש חסם נשפט. זה הקצ"ה שנקרא ה' איש תלמדה (שמות טו) איש איל אלו מלכים צצסמון אמו ואמליה ורגו וסחק ואין נחת צין שהוא כועס עמהם צין שהוא שוחק עמהם אינן יראין מלפניו ואינם חתים לחזור למוטב: צני ליה למר כו'. לאו דוקא נקט מר אלא משום דהכי מיילי דלינשי כשהוא חסם כשהוא רואה להשפט ולהמוכות עמהן צין שהוא שוחק עליהם צין שהוא כועס עמהן אינם יראים מלפניו ואינם חתים לחזור למוטב: מקום שהיו מחסכין צו. ודורשין הלכות נהפך למוטב צליס של שרי מלך צצל: צשער סתור. לשון חותך והיינו צהר הצית וצעורה שסם היו יוצאים סנהדרין וכדאמר צעלמא (לעיל דף פו: ג' צני דיינן היו שס אחד צלשכת הגזית ואחד על פתח העזרה ואחד על פתח הר הצית: קולנסיס תלא. כלומר צמקום שהיו

שעיר ויעמידם [לו] לאלהים ולפניהם ישתחוה ולהם יקטר אמר רב פפא היינו דאמרי אינשי בכ"י ליה למר דלא ידע חייכי למר דלא ידע ווי ליה^א למר דלא ידע בין טוב לביש ויבאו כל [שרי] מלך בבל [ויבאו] [וישבן] בשער התוך א"ר יוחנן משום רשב"י מקום שמחתין בו הלכות אמר רב פפא היינו^א דאמרי אינשי באתרא דמריה תלא ליה זייניה תמן קולבא רעיא קולתיה תלא (סימן על שדה בתים לא תאונה) אמר רב חסדא אמר רבי ירמיה בר אבא מאי דכתיב¹⁰ על שדה איש עצל עברתי ועל כרם אדם חסר לב והנה עלה כולו קמשונים וגדר אבניו נהרסה על שדה איש עצל עברתי זה אמונ וכל כרם אדם חסר לב זה מנשה והנה עלה כולו קמשונים זה אמונ כסו פניו חרולים זה יהויקים וגדר אבניו נהרסה זה צדקיהו שנחרב בית המקדש בימיו¹⁰ ואמר רב חסדא אמר רבי ירמיה בר אבא ארבע כיתות אין מקבלות פני שכינה כח לצים כח שקרנים כח חניפים כח מספרי לשון הרע על צים דכתיב¹¹ משך ידו את לווצים כח שקרנים דכתיב¹² דובר שקרים לא יכון לנגד עיני כח חניפים דכתיב¹³ כי לא לפניו חנף יבוא כח מספרי לשון הרע דכתיב¹⁴ לא אל חפץ רשע אתה לא יגורך רע"ו צדיק אתה ולא יהיה במגורך רע"ו ואמר רב חסדא אמר רבי ירמיה בר אבא מאי דכתיב¹⁵ לא תאונה אליך רעה ונגע לא יקרב באהלך אליך רעה שלא ישלום¹⁶ בהן יצר הרע ונגע לא יקרב באהלך¹⁶ שלא תמצא אשתך ספק נדה בשעה שתבא מן הדרך דבר אחר לא תאונה אליך רעה שלא יבעתוך חלומות רעים והרהורים רעים ונגע לא יקרב באהלך שלא יהא לך בן או תלמיד שמקדיח תבשילו ברבים¹⁶ עד כאן ברכו אביו מכאן ואילך ברכתו אמו¹⁶ כי מלאכיו יצוה לך לשמך בכל דרכיך על כפים ישאונך וגו' על שחל ופתן תדרוך וגו' עד כאן ברכתו אמו ואילך ברכתו שמים

- א) צפסוק כתיב ויעתר וכן העמק לעיל קא: ואפשר צדכני הימים שהיה לפני רשב"י היה כחוד ויחמר לו עמ"ש מוס' צצבת נה: ד"ה מעבדיו כו' וכן מנשי בירושלמי כו' ע"ש.
- ב) וערכין י. ע"ש.
- ג) למאן. ר"ל. ד' צ"מ פד: י. סוטה מב. ע"ש.
- ד) שבת קמט: מניגה יב: סוטה מב. י. וברכות נה: ע"ש קצ"ה. ה) צ"ל בך.
- ו) צ"מ קא. ז) צבס' טקף: כיון וכו' טעמך.
- ז) צ"ל חסר ד"ה קולמיה.
- ח) ד"ה והנה וד"ה כמו צ"ל חסר ד"ה ועל כרס.
- ט) מועד קטן י. צ. דב"י אין אלהו אלל אשה.
- ס) צבס' י. לידע שדוד צברס.

הגהות הב"ח

- א) רש"י ד"ה קולנא רעיא. צ"ב וצ"מ פסק הסועלים גרסין כלבא רעיא צ"ב:

לעזי רש"י

- אורטיג'יש [אורטיג'יש]. סרפדים.

מוסף רש"י

- מאי דכתיב בראשית ממלכות כו'. מאי שנה דכתיב ביהויקים וצדקיהו בראשית. לפי שניקס הקצ"ה להפוך מעשה בראשית צימיס (ערכין י.) באתרא דמריה תלא ליה זייניה. יתד שהיה הגבור צינל תלמות צו כלי ויט, הנבל הכועס תרמולו תלה. צול"א צלע"י (ב"מ יד.) משך ידו. הקצ"ה מותית את לוואיס (סוטה חב.) לא יגורך רע. לא יגור עמך רע, וגבי מספרי לשון הרע כתיב, דכתיב צההוא פרשתא כי אין צפיהו נמה וגו' (שם) ספק נדה. וכל שכן דחלי (ב"מ קד.)